

gustav meyrink_
neviditelná praha

V prastarých dobách, dávno před panováním kněžny Libuše, která prý založila Prahu kolem roku sedmistého, přišlo sedm mnichů z nitra Asie, ze srdce světa, kteří zasili rýži na břehu Vltavy na skále, kde stojí dnes Hradčany, za jakýmsi tajuplným účelem... Tak zní pověst. Říká se, že tato rýže byla vlastně trpasličím jalovcem, keřem vyrůstajícím kolmo do výše a nabývajícím fantastických tvarů. Hledíme-li na tento keř, připadá nám, jako by našim smyslům nevnímatelný vítr nepřetržitě jím províval. To bylo snad důvodem, proč se ve starých dobách tvrdilo, že tam, kde se daří takovým rostlinám, propukává v přestávkách orkán velkých válek ze země.

Je zvláštní, že pověst o sedmi kočovných mniších má jistý vztah k indickému městu Allahabadu. A město Allahabad má ještě druhé jméno: Praha!, neboť značí v domorodé řeči také práh.

Neznám jiného města, které by
člověka tak podivuhodně kouzelně
k sobě vábilo, jako Praha, byd-
lí-li v něm a zvětral-li s ním
duchovně, a které by jej tolik
vábilo k návštěvě míst jeho
minulosti. Vypadá to, jako by
mrtví volali nás živé na místa,
kde kdysi trávili své pozemské
bytí, by nám pošeptali, že Praha
nemá nadarmo své jméno - že
je ve skutečnosti prahem mezi
životem pozemským a nadsvětím,
že je prahem daleko užším, než
na jiných místech...

Pak kráčíme jako by pod jakýmsi
vlivem, nevidíme a neslyšíme
nic, čeho bychom již dávno nevě-
děli, ale odnášíme si pocit, na
který nelze nám zapomenouti do
pozdního stáří - podivný pocit,
jako bychom překročili práh.

***podivný
pocit, jako bychom
byli nějakým
způsobem
překročili
práh...***

Jednoho dne - bude tomu asi čtyřicet let - uchopila mě opět jistá neviditelná ruka, jak se mi dříve často stávalo, a odtáhla mne neodolatelně od partie šachu v kavárně přes Vltavu do staré pražské čtvrti malostranské, jako by mne tam čekal neobyčejný zážitek. Věděl jsem zcela určitě, že nic takového se tam nestane, přesto nemohl jsem se dočkati konce partie.

Nejdříve táhly mými zraky
obrazy všedního života, jako
přízraky přítomnosti, která ani
přítomností nebyla - tak málo
se hodily do závanu tohoto vždy
záhadného města: ovocné stánky
s velkými deštníky, hlídané
starými babičkami, které tajně
na klíně louskaly růženec a mezi
tím břitkým hlasem zaháněly děti
kradoucí švestky, česká děvčata
krásných očí a jemně vykrojených
úst, kolovrátkář s písničkou:
„Já mám trakař novejš, olej
brabancovej...“

***nejdříve táhly
mými zraky
obrazy
všedního života,
jako přízraky
přítomnosti,
která ani
přítomností
nebyla***

Prastaří Židé s pejzy a kaftany,
stojící za svými dřevěnými
stánky, ověšenými obnošenými
stejnokroji a kalhotami; krátká
jízda na druhou stranu řeky
po prámu, jež řídí nemluvný
plavec: staré, podivuhodné
paláce s nádherně vyřezávanými
dřevěnými domovními dveřmi, na
nichž bývalo křídou napsáno,
že je u domovníka k dostání
dobré mělnické víno; rozsáhlé
zahrady za starými, oprýskanými
zdmi, které jsou místy prolomeny
pozlaceným mřížovím. Pak v dálce
uprostřed divokého parku věž
Daliborka, prastará hladomorna.

Nevím, kdo mě tam vede
- myslím, že je to starý člověk
s dřevěnou nohou. Jednotvárným,
zpěvavým hlasem vypráví mi,
co jsem již tolikrát slyšel:
„Zde, v této dva metry široké,
tmavé místnosti žil kdysi rytíř
Dalibor, až byl stat. Železným,
zahnutým hřebíkem vydlabal do
zdi otvor několik loktů dlouhý;
jen malý kousek chyběl a byl by
mohl prchnouti, avšak byl při
tom dopaden. A zde“ - stařec
vede mne do okrouhlé prostory,
v jejímž středu požívá díra jako
zemský jícen světlo lucerny
- „zde nahoře, pane, bývali
zavírání vězňové odsouzení
k pomalé smrti vyhladověním.
Říká se, že poslední obětí byla
hraběnka Zahrádková.“

Byla shledána vinnou, že
otrávila svého syna. Později
se rozšířila pověst, že prý se
dopustila tohoto zločinu, ježto
patřila k ďábelské kacířské
sektě Asijských bratří. Pak byla
sloužena mše za její nebohou
duši tam v chrámu sv. Víta
a Daliborka byla na věčné
časy zavřena.“

***je ve skutečnosti
prahem mezi
životem pozemským
a nadsvětím,
je prahem daleko
užším, než na
jiných místech***

Sotva poslouchám, co průvodce povídá, jen slova „Asijské bratří“ zní mi v uších.
„Přítomnost je věčná a skrývá každou odpověď neporušenou ve svém lůně; kdo klade otázku minulosti a budoucnosti, může jí kdykoliv zodpovědět z události přítomnosti, klade-li jen otázky správné a dovede-li je volati přes práh života“ - tak si náhle vzpomínám, že jsem to četl ve staré kabalistické knize. A nad dírou u svých nohou bezděčně se skláním s pocitem, že tam dole dovede práchnivina mrtvé hraběnky odpovědět na mou nedomyšlenou otázku, ale slyším jen jednotvárný hlas průvodce za sebou. Chci se zeptati starce, ví-li něco o Asijských bratřích, o nichž se zmínil.

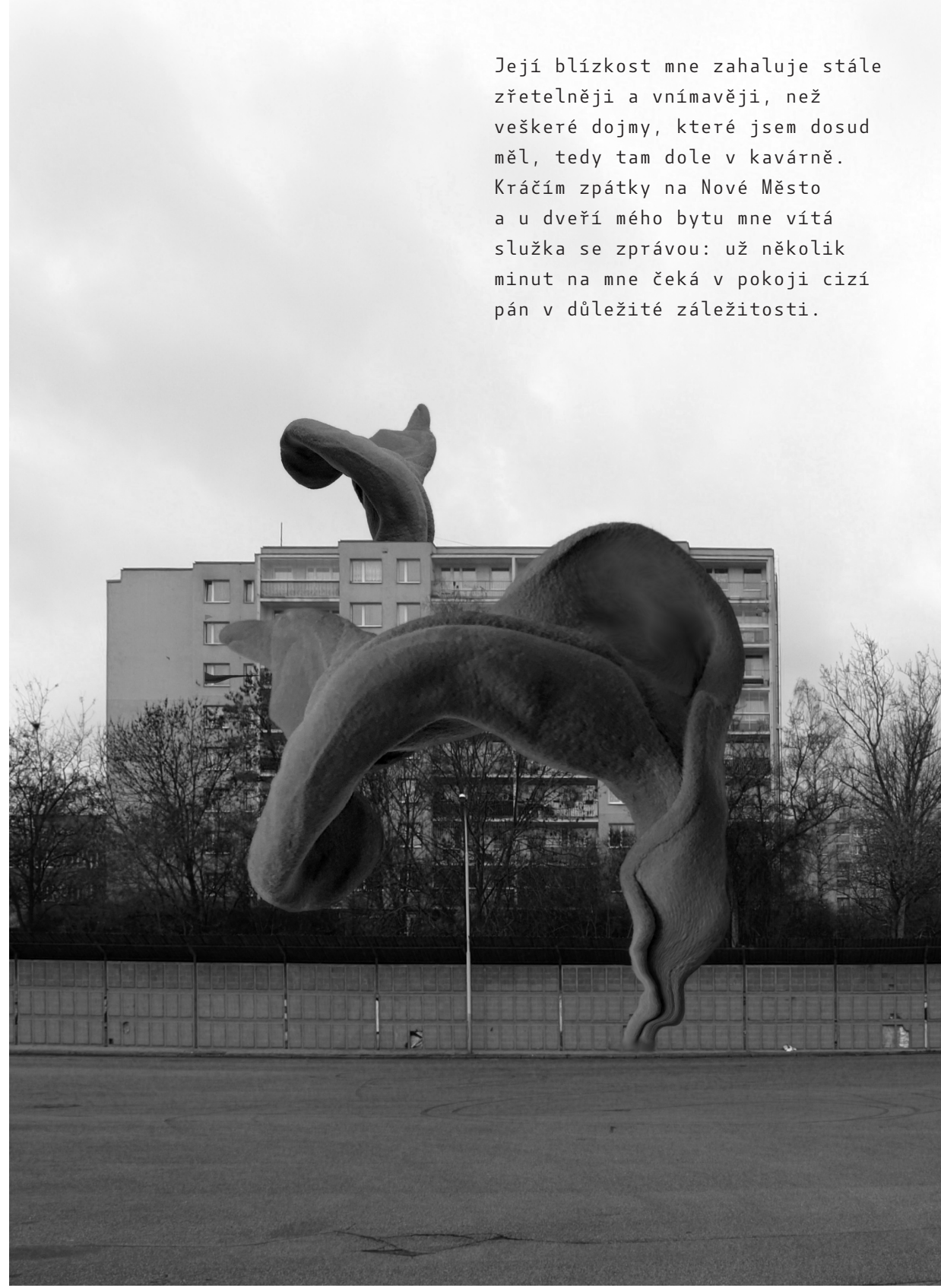

***přítomnost je
věčná a skrývá
každou odpověď
neporušenou
ve svém lůně***

Hledí mi úzkostlivě na rty
a vidím, co jsem dosud nezpozno-
roval: že je hluchý jako pařez
a že mě nemůže rozuměti...
Táži se sám sebe, proč vlastně
jsem sem přišel? Proč cítím
náhle blízkost mrtvé stařeny,
jejíž kosti již dávno se dole
rozpadly na prach?

Její blízkost mne zahaluje stále
zřetelněji a vnímavěji, než
veškeré dojmy, které jsem dosud
měl, tedy tam dole v kavárně.
Kráčím zpátky na Nové Město
a u dveří mého bytu mne vítá
služka se zprávou: už několik
minut na mne čeká v pokoji cizí
pán v důležité záležitosti.

Je to asi padesátiletý muž,
ošumělý a nejistého, plachého
pohledu, jako by byl choromy-
slný. Vyskočil, když jsem
vešel, prosí abych omluvil
jeho přítomnost, představuje se
a současně mi podává ušpiněnou
navštívenku. „Myslím, že jsem
se musel přeslechnout.“ Skuhrá:
Zahrádka a k tomu druhé,
nesrozumitelné jméno.

Zvláštní, jak hluboce se do mých
smyslů vleptalo tohle jméno
z Daliborky, říkám si a pro
jistotu pohlížím na navštívenku.
Správně. Čtu tam: Zahrádka
a pod tím: obchodní cestující
továrny na prádlo v Bílé Vodě
v Čechách. Muž mne zaplavuje
přívalem slov. Čekám, že mi
nabídne zboží ku koupi. Ale
nic takového se neděje; zdá se,
že úplně zapomněl na účel své
návštěvy. Místo toho mi široce
a dlouze vypráví, že kdysi
cestoval „v plátně“ v Indii, že
tam náhodně a též z obchodních
důvodů přistoupil k řádu, který
se nazývá bratrstvo Sat Bhaiů,
je prastarého původu a v dávné
minulosti vyslalo na západ sedm
lůžových bratří, kteří tam zalo-
žili sídla, jež prý vždy dostala
jméno „práh“.

Táži se ho, existují-li ještě dnes někde členové tohoto řádu. Pan Zahrádka přisvědčuje a sděluje mi váhavě, hledaje ve své paměti, adresy v Anglii a v Orisse v Indii. Táži se ho, sleduje-li řád určitých cílů. Pokrčuje rameny: říká se, že ten, kdo přistoupí, přestupuje tím zároveň „přes práh“, ale co je tím míněno, neví, nebo zapoměl. Usmívá se rozpačitě, přejíždí si rukou přes čelo a bručí: „Odpusťte, ale má pamět velice tam trpěla.“

***kdo klade otázku
minulosti
a budoucnosti,
může ji kdykoli
zodpovědět
z události
přítomnosti***

***klade-li jen otázky
správné***

***a dovede-li je
volat přes práh
života***

Pak žvaní ještě chvíli zmatené věci; náhle vstane, pohlédne na hodinky a spěchá ven. Zapomněl mi vůbec nabídnouti prádlo nebo něco podobného. Kdybych ho nebyl později potkal na ulici, kdož ví, snad bych se byl domníval, že se mi to zdálo.

Když jsem se na něj přeptával, dozvěděl jsem se, že to nemá v hlavě v pořádku, že je to piják a že má fixní ideu jako by byl potomkem legendární hraběnky Zahradkové, která byla odsouzena k smrti hladem v Daliborce.

Když jsem později psal na ony adresy do Anglie a Orissy, dověděl jsem se, že údaje bláznivého obchodního cestujícího zakládají se na pravdě. Ještě dnes existuje tam řád, který se jmenuje Sat Bhai a Sikha; také v Praze byla prý ještě v roce 1760 lóže, jejímž velmistrem byl hrabě Špork. Lóžová budova stávala tam, kde je dnes hlavní pošta. Jejimi členy byli také Cola Rienzo a Petrarca. Také jistý hrabě Zahrádka jest zaznamenán ve starých análech. Když jsem šel jednoho dne Opatovickou ulicí, spatřil jsem nad portálem ctihodného patricijského domu v kameni tesaný znak, který patřil Sat Bhaiům - Asijským bratřím, a zvláštní shodou okolností byla nad ním papežská koruna. Zda vyjde vůbec kdy najevo, jak tyto věci spolu souvisí?...

***...vyjde vůbec
najevo,
jak tyto věci spolu
souvisí?***

gustav meyrink

překlad____Antonín Bayer

grafický design a ilustrace____Matouš Scholler

sazba z písem____Botanica Mono a Fenomen Sans

____jako bakalářskou práci

pod vedením____doc. akad. mal. Františka Stekera

vydal____ateliér grafického designu a vizuální komunikace

Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara ZČU v Plzni

____2023

neviditelná praha

